SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVII. No. 40. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, MARCH 2, 1990 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 2-го БЕРЕЗНЯ 1990 Ч. 40. РІК XCVII

ЗАПРОШУЮТЬ Л. КАҐАНОВІЧА ДО БИКІВНІ

Київ. — Київська газета „Культура і Життя", орган міністерства культури УССР та республіканського комітету профспілки працівників культури, передрукувала у числі з 18-го лютого листа з газети „Вечірній Київ" (12-го лютого) до відданого політичного соратника Йосифа Сталіна, 97-річного Лазаря Каґановіча.

Як відомо, 7-го травня, 1989 року в Київському лісі під Биківнею було проведено багатотисячний мітинґ з в пам'ять жертв сталінських репресій. Його учасники одностайно прийняли рішення зібрати дрібні монети (по одній-дві копійки), щоб таким чином оплатити переїзд поїздом з Москви до Києва Л. Каґановіча.

У відкритому листі, підписаному журналістом Анатолієм Зубковим, редактором газети „Вечірній Київ" Віталієм Карпенком, режисером, співголовою українського „Меморіялу" Лесем Танюком, головою совєтського центру „Бабин Яр" Олександром Шлаєном, старшиною у відставці, інвалідом Іваном Шпаком і письменником та народним депутатом СССР Володимиром Яворівським, написано, що кияни не сумніваються, що „вам добре відоме селище Биківня на околиці столиці України. Тут ваші поплічники ночами позлодійському ховали сліди злочинів, що коїлися за вашими наказами. Тут поховано багато тисяч жертв вашого терору, жертв злочинної системи, створеної в нашій республіці, як і всьому СССР, катами, серед яких ви були одним з найдосвідченіших. Вони упевнені і в тому, що ваша пам'ять, попри похилий вік, зберігає багато інших злочинів, вчинених вами, що ви пам'ятаєте те і силу -силенну інших географічних точок, позначених вашою кривавою печаткою-печаткою першого секретаря ЦК КП(б)У і підручного оберката народів Йосифа Джуґашвілі (Сталіна)... На ваших руках кров усього українського Розстріляного Відродження, епохи, що забрала цвіт наукової, художньої і технічної інтеліґенції України. Ви — разом з В. Молотовим — один з організаторів безпрецедентного за маштабами ґеноциду — ретельно спляннованого вбивства 7-9 мільйонів селян України під час штучно створеного Сталіним і його клікою голоду 1932-1933 рр., коли дощенту було знищено аграрний потенціял України... „Меморіял" пропонує вам прибути 6-го травня 1990 року в Биківню для того, щоб свідчити у справі масового вбивства радянських громадян".

Відкритий лист був посланий до російських газет „Московскіє Новості", „Вечерняя Москва" і „Вечірній Київ", україномовну популярну газету. Автори листа пропонують, щоб 97-річний дідуган-злочинець виступив із серією спогадів. „Як що ж такого роду спогади не обтяжуть ваше сумління, якщо ви не маєте ніякого бажання покаятись перед людьми, — Бог вам суддя і людська пам'ять. Тоді не приїздіть, а зібрані на мітинґу мідяки, можете використати на власний розсуд", — пишеться у кінцевих рядках відкритого листа згаданих осіб до Каґановіча.

ЗАПРИСЯЖЕНО М. ПЛАВЮКА НА ПОСТ ПРЕЗИДЕНТА УНР

Філядельфія (УІБ). — В суботу, 20-го січня, перед початком засідання Уряду УНР в екзилі відбулося урочисте заприсяження нового Президента УНР в екзилі Миколи Плавюка, який перебрав свої обов'язки згідно з статтею 21-ою Тимчасового Закону ДЦ УНР після смерти Президента УНР св. п. Миколи Лівицького.

М. Плавюк

М. Плавюк, поклавши руку на Святу Євангелію, склав присягу, згідно з вимогами статті 22-ої, урочистий акт якої прийняла Президія УНРади в особах голови УНРади Михайла Воскобійника і секретаря УНРади Зенона Городиського. Перед самим актом присяги М. Воскобійник подав коротку біографію і політичну сильветку М. Плавюка.

В цьому урочистому акті присяги взяли участь члени Президії УНРади і члени Уряду УНР на чолі з головою Уряду І. Самійленком, а також була присутня дружина покійного Президента Гельга Лівицька. Складено і підписано документ акту присяги, після чого М. Плавюк виголосив своє програмове слово (див. ст. 2).

Члени Президії УНРади і члени Уряду УНР в екзилі висловили своє задоволення, заслухавши змістовне програмове слово Президента Плавюка, а І. Самійленко запевнив Президента у своїй і Уряду УНР підтримці в його відповідальній праці на новому етапі ДЦ УНР.

Відбудеться конференція про часи Сталіна

Торонто. — Заходами Катедри Українознавчих Студій та Російського й східньослов'янського центру при Торонтонському університеті, відбудеться тут від п'ятниці 2-го до неділі 4-го березня міжнародна конференція на тему: „Україна за часів Сталіна, 1928-39 роки". Науковці з Північної Америки, Европи й Австралії зустрінуться вперше з дослідниками з Совєтського Союзу, щоб обговорити один з найбільш важливих, а при тому найменше досліджений епізод XX століття, а саме часи сталінської революції.

Ольга Андрієвська, професор історії в Торонтонському університеті й організатор конференції заявила: „Це є ера, наукові досліди й дискусії над якою були досі в Совєтському Союзі неможливі. В цьому відношенні наша конференція буде справді зворотним пунктом в ділянці українознавчих і совєтознавчих студій".

Серед учасників конференції будуть провідні спеціялісти совєтознавства з України, між ними такі дослідники, як д-р Станислав Кульчицький, з Інституту Історії Української Академії Наук (Київ) — історик, який недавно скінчив писати книжку про Великий голод; д-р Венямин Сікора з Київського Інституту Культури, історик-економіст, який є спеціялістом 30-их років, та Володимир Маняк член Товариства „Меморіял", який недавно переводив кількамісячні опити свідків голоду 1932-33 років по селах України. В конференції візьме участь багато визначних науковців Заходу: Джан Армстронґ, професор-емерит університету в Висконсин; Александер Бабіонишов з Російського Центру при Гарвардському університеті; Богдан Боцюрків з університету Карлтон; Р.В. Дейвис з університету в Бірмінґгем (Англія); Григорій Грабович з Гарвардського університету; Богдан Кравченко з університету Альберти; Гіроакі Куромия з Кінґс коледжу університету в Кембрідж; Джордж Лібер з Алабами в Бірмінґгемі; Джеймс Мейс з американської Конгресової комісії для дослідження голоду в Україні; Мирослав Шкандрій з університету Манітоби; Роман Сольчаник з „Радіо Вільна Европа"; Богдан Сомчинський з університету в Бірмінґгемі (Англія); Роман Шпорлюк з Мишиґенського університету; Пітер Соломон з Торонтонського університету; Роналд Суні з Мишиґенського університету; Максим Тарнавський з Торонтонського університету; Стівен Віткрофт з Мельбурнського університету (Австралія) та Одрей Олстадт з Центрального стейтового університету в Коннектикат.

В суботу, 3-го березня відбудеться святочна вечеря з нагоди конференції.

Конференція закінчиться в неділю, 4-го березня, панельною дискусією, в якій

(Закінчення на стор. 4)

У НІКАРАҐУА ОБЕРЕЖНО ПІДХОДЯТЬ ДО ПЕРЕДАЧІ ВЛАДИ

Манаґуа, Нікараґуа. — Новообрана президент країни Віолетта Барріос де Чаморро почала прелімінарні переговори з сандіністським правлячим урядом у справі перебрання демократичним способом керма держави, першого в історії Нікараґуа мирного переходу влади. Переговори розпочато вечером у понеділок, 26-го лютого, після того, як новообрана президент Чаморро відбула зворушливу зустріч із президентом Даніелем Ортеґою, де одне одного запевняли, що працюватимуть спільно для добра країни. Представники обох сторін знову зустрілися у вівторок і заявили, що переговори ведуться в позитивному та продуктивному дусі. Одначе, згідно із посторонніми спостерігачами, починають виринати сумніви, чи сандіністи охоче передадуть військові збройні сили новообраному урядові, бо напружена ситуація витворена несподіваною перемогою В. Чаморро, починає створювати конфлікти.

Ця непевність ще більше зросла після того, як президент Ортеґа заявив перед 10,000 людей на вічу у Манаґуа, що сандіністи не передадуть військової влади, поки Америкою підтримувані повстанці не зложать зброю. Він заявив, що „безпека та стійкість демократичного розвитку в Нікараґуа були основною ідеєю революції і ця ідея мусить бути пошанована". Знавці та міжнародні спостерігачі уважають, що виступи президента Ортеґи у такій формі та з такими вимогами є в першу черґу на те, щоби заспокоїти тих реакційних сандіністів, які впродовж восьми років боролися з контрас в громадянській війні, в якій жертвою впало понад 30,000 нікараґуанців.

Одначе форми їх висловів та вимоги непокоять багатьох, як у Нікараґуа, так і в ЗСА. Крім того, спорадичні сутички поміж сандіністами і Об'єднаною національною спілкою в кількох містах на півночі країни, де юрба сандіністів здемолювала доми прибічників опозиції, при спокійному спостеріганні цього вандалізму поліцією, не вказує на надто примирливу проґру зі сторони сандіністів. Саме ці сутички і спорадичні випадки сваволі спонукали провідників у місті Еселя пропонувати, щоби частина з тих 2,000 міжнародних спостерігачів, які мали за завдання спостерігати хід виборів, тепер залишилися в Нікараґуа для нагляду над мирним переданням влади.

Румуни демонтують підслухову апаратуру

Бухарест, Румунія. — Інформаційне агентство Ассошіейтед Пресс 27-го лютого повідомило, що зв'язківці військового гарнізону в Румунії почали демонтувати пристрої для підслуховування і запису телефонічних розмов, які були встановлені секретною поліцією Румунії на всіх 30 телефонічних станціях, до яких були підключені комутатори всіх готелів, фабрик та інших установ, а також особисті телефони. Касети з записами телефонічних розмов надходили до спеціяльного центру, де прослуховувались агентами секретної поліції.

Журналісти вперше на власні очі мали змогу побачити гіґантський механізм всеосяжного слідкування, вивінуваний найсучаснішою апаратурою. В центрі одночасно працювало біля 10,000 працівників. Демонтована апаратура перейде в розпорядження міністерства зв'язку та армійського командування. Її плянують використати для забезпечення телефонічного зв'язку в сільських районах, де особистих телефонів покищо є дуже мало.

ПРИЙНЯЛИ ЗАКОН ПРО ЗЕМЛЮ

Москва. — Агентство АП повідомило, що в середу, 28-го лютого, Верховна Рада СССР схвалила проєкт закону про землю, який повинен затвердити з'їзд народних депутатів, що має розпочатись 12-го березня.

В проєкті закону передбачено право на оренду до кінця життя і передачу її нащадкам, але не купівлю і продаж. Крім того, орендну платню визначатиме не ринок, а держава. Як видно, державна власність на землю й надалі залишається наріжним каменем для совєтів. І хоч багато економістів вважають, що врятувати економіку можна тільки за умов, що земля буде повернена у повне володіння землеробів, то уряд не хоче вносити зміни в конституцію, бажаючи затримати землю у власності держави. Проєкт закону обговорювався протягом 4-ох годин і був схвалений 349 голосами проти 70, утрималось від голосування 12 осіб.

Як сказано в проєкті, колгоспи існуватимуть і надалі й здаватимуть землю в оренду селянам. А жителям міст землю здаватимуть в оренду міські ради. Орендарі платитимуть податки за взяту в оренду землю. Іноземці не зможуть купувати землю в СССР, як це вони роблять в деяких країнах Східньої Европи.

Один з депутатів під час обговорення заявив, що такий закон не сприятиме ринковій економіці й ні на один крок до цього не наблизить країну, якщо громадянам не буде дозволено купувати і продавати землю.

Пишуть про фашистів з „Пам'яті" і розправляються з неформалами

Київ. — Київська газета „Радянська Україна" помістила у числі з 16-го лютого статтю про події в Харкові і вже самим заголовком „Фашизм не пройде" насторожує читача.

У першій половині лютого „хулігани", на думку місцевих органів КҐБ, пограбували декілька квартир, мешканцями яких були жидівські родини. Після довшого слідства начальник УВС ген. О. Бандурка повідомив, що злочинців затримано і вони стануть перед судом. Він додав, що негідники не належать до жодної із громадських організацій.

Очевидно, газета на цьому не закінчила свою інформацію, але вирішила поширити повідомлення та використати його для нападів проти деяких організацій й осіб. Автор, М. Біденко, кореспондент „Радянської України" в Харкові, пише, що із настанням потеплiння (атмосферичного), дивним для лютого, Харків знову розбурхався політичними подіями. Тут недавно була створена Всеукраїнська організація праці „Єдність", відбулася перша, харківська, реґіональна зустріч представників партійних клюбів і ще численніший мітинґ проти неофашистської (російської) організації „Пам'ять".

Мітинґ був зорганізований реґіональною радою Народного Руху України за Перебудову та Товариством жидівської культури. Український народ занадто добре знає, — пише Біденко, — що фашизм починається з антисемітизму, а розвивається до ґеноциду проти цілих народів. Фашизм, шовінізм, сталінщина — суть зла, яке має спільне коріння — тоталітаризм, ненависть до всього демократичного. Про це говорили співголови ради реґіональної організації НРУП Г. Алтунян, Р. Полоський, В. Щербина, співголова товариства „Меморіял", В. Мещеряков, заступник голови Товариства жидівської культури М. Скоробогатов, В. Канулсон, голова міськвиконкому С. Соколовський та інші.

Газета додає, що „ефективні дії правоохоронців зараз потрібні так само як і солідарність усіх чесних людей, незалежно від їхньої національности, віроісповідання, політичних переконань".

Але й на цьому „Радянська Україна" не вважала за потрібне закінчити своє, як виглядає, вичерпне повідомлення. Їй заважала в цьому присутність в Харкові „українських націоналістів". Газета пише: „Правда, навряд чи працюють на солідарність пройняті духом націоналізму виступи харків'янина П. Черемського чи львів'янина С. Хмари. Занадто легко вони ототожнювали великодержавну політику Катерини і сучасну — Москви. Або чи послужить єднанню такий транспарант: „Геть фальшивий інтернаціоналізм — геть комуністів, ширму імперії".

„Те, що попередні керівники партії, — пише далі „Радянська Україна", — прикриваючись словами про інтернаціоналізм завдали шкоди і націям, і народам, уже не підлягає сумніву. Щож робити з тими людьми, з партквитками у кишені, які зневажили націоналізм, але жили у любові з представниками інших народів (співпрацювали з поневолювачами), і лягли в землю в битві з фашизмом. Що ж виходить, вони також були тільки ширмою? Ні, є у наших людей спільні почуття, які не можна плямувати заради політичних дивідендів".

„Радянська Україна", яка як відомо, є органом ЦК Компартії України, Верховної Ради і Ради Міністрів УССР, кінчає свою інформацію так: „Голова обласної письменницької організації Р. Полонський заявив, що коли правління Спілки письменників СССР не дасть оцінку погромникам із СП РРФСР (тобто не назве їх поіменi), то літератори України поставлять питання про свій вихід із союзної спілки. Фашизм треба нищити у його зародку".

Виглядає, що фашистами є ті, які влаштовували погроми у Харкові, і ті, які писали інформацію.

П. Плішка співатиме в „Набукко"

Нюарк, Н. Дж. — Тут в опері Дж. Верді „Набукко" в ролі Заккарія виступить відомий оперний співак Павло Плішка.

Після свого успішного дебюту в Метрополітальній опері в 1967 році П. Плішка співав у найбільших операх світу. Його запис „Реквієм" Дж. Верді з хором і оркестрою Роберта Шов з Атланти отримав нагороду „Ґраммі" за найкращу платівку клясичної музики 1988 року.

Стейтова опера Ню Джерзі ставить оперу Дж. Верді „Набукко" тут в Симфоні Голл в неділю, 18-го березня, о год. 6:30 вечора та в суботу, 24-го березня, о год. 8 -ій вечора.

Диригент — Альфредо Сіліпіні. В ролі Абіґайле виступить Сузен Місура, сопрано, співачка з Шеґед опери в Будапешті, в Америці це її дебют. Зиґмунд Кован, баритон, співатиме в ролі Набукко.

Квитки в ціні від 60 до 10 долярів можна придбати, телефонуючи на число телефону: (201) 623-5775.

ХРОНІКА ПОДІЙ В УКРАЇНІ

• В Житомирі зростає невдоволення діяльністю обкому партії, який під керівництвом нового першого секретаря В. Федорова ухвалив ряд рішень, спрямованих проти незалежних організацій в місті. Лідери російськомовного Громадянського фронту сприяння перебудові Яків Зайко і Олександер Сугоняко на мітинґу 11-го лютого закликали житомирців вийти 18-го лютого на масове пікетування обкому партії, щоб домогтися усунення партбюрократії від влади, передати владу ще до виборів тимчасовій раді з представників формальних і неформальних організацій. Представники Житомирського відділення НРУП Василь Овсієнко, Святослав Васильчук і Олег Іґамбердієв, виступивши на мітинґу, назвали заклики Громадянського фронту необдуманими і авантюрними. „НРУП відмежуватися не від ГФСП взагалі, хоч нам і несприйнятний його національний ніґілізм та революційне фразерство з арсеналу насильницької більшовицької ідеології, а від конкретної акції фронту. Рух — за консолідацію всіх демократичних сил у боротьбі з партократією, але парляментськими методами", — заявили керівники НРУП. Відразу після мітинґу житомирський комуністичний уряд розгорнув проти ГФСП широку наклепницьку кампанію по підприємствах і установах, звинувачуючи його в закликах до насильницького повалення совєтської влади. О. Сугоняко отримав офіційне попередження, що він буде притягнутий до кримінальної відповідальности за порушення законів. Крім того, на 18-го лютого, за дві години до запланованого ГФСП пікетування, партбюрократи організували на стадіоні мітинґ, на якому працівники обкому партії очорнювали незалежні громадські організації. Коли представників ГФСП до виступу не допустили, більшість присутніх покинула стадіон і рушила на площу перед облвиконкомом, де лідери ГФСП провели альтернативний мітинґ. Вони повідомили, що народні контролери виявили на складах велику кількість товарів, які затримуються зумисне для створення штучного дефіциту. У зв'язку з цим нещодавно усунуто від влади голову міськвиконкому Ямчинського.

• Харків, 16-го лютого. Всеукраїнська робітнича організація „Єдність" звернулася з висловом солідарності до Львівського комітету захисту прав громадян тобто до страйкому. У відозві йдеться про підтримку вимог львів'ян, як то: розпуск КҐБ; заклик до службовців КГБ, МВД і військовослужбовців утримуватися від участи у виборах; заклик притягнути до судової відповідальности винуватців застосування сили при розгоні львівських мітинґів і демонстрацій; засудження наміру спрямувати виведенні із країн Східньої Европи совєтські війська в Україну.

• Дніпропетровське (Іван Сокульський). 16-го лютого на знак протесту проти незаконного зволікання з реєстрацією громади вірних УАПЦ місцевою владою, вірні та прихильники УАПЦ провели акцію протесту біля будинку облвиконкому. Пікетувальники тримали транспарант: „Зареєструйте нас: вірні УАПЦ", збирали підписи за неґайне визнання УАПЦ. Акція протесту була організована Дніпропетровським Комітетом відродження УАПЦ на чолі з братчиком осередку Василем Герусовим. Комітет плянує провести спільну молитву біля Преображенського Собору, який колись належав УАПЦеркві, і повторювати пікети щонеділі об 11 годині.

• Київ, 17-го лютого. (Корпункт УГС). — Тут біля Жовтневого палацу, в підвалах якого НКВД проводило масові розстріли „ворогів народу", з ініціятиви „Меморіялу" відбувся мітинґ в пам'ять жертв совєтського тоталітаризму. На транспарантах учасників мітинґу було написано: „Розстріл українських пись

(Закінчення на стор. 4)

КАМЕРНА МУЗИКА В ІНСТИТУТІ

Ню Йорк. — Український Інститут Америки в неділю, 4-го березня, відкриває серію „Камерна Музика в Інституті". Відкриття відбудеться в приміщенні Інституту о 8-ій год. вечора. Мистецький керівник — Олег Криса. В програмі твори Мирослава Скорика, Чарлса Айвса, Ґустава Малера та прем'єра квартету Альфреда Шніттке присвячена Олегові Крисі. В концерті візьмуть участь: Олег Криса (скрипка), Володимир Фельцман (фортепіяно), Пол Нойбауер (віоля), Йосиф Файґельсон (чельо), Тетяна Чекіна (фортепіяно)

У СВІТІ

МІНІСТЕРСТВО ЗАКОРДОННИХ СПРАВ Совєтського Союзу призналося, що знайдено копії совєтсько-нацистського таємного договору в якому говориться про розподіл деяких частин Східньої Европи та приєднання їх до СССР. У своєму першому виданні нового журналу міністерства закордонних справ „Вєснік" поміщено фотографії копій „Таємного додаткового протоколу", того документу, від якого СССР до минулого року відпекувався та дальше твердить, що оригіналів цієї таємної домови у їхніх архівах немає. Совєтсько-німецький пакт неагресії був підписаний міністром закордонних справ Сталіна, яке очолював в той час Вячеслав Молотов і дипломатом Гітлера, Йоахімом фон Ріббентропом 23-го серпня 1939 року, тиждень перед вибухом Другої світової війни. До цього ж договору був долучений таємний протокол, в якому говорилося про повищий розподіл.

У ПОНЕДІЛОК, 26-ГО ЛЮТОГО сильний ґураґан навістив Західню Европу, зриваючи дахи та електричні проводи, пошкодивши наземну, повітряну та морську транспортацію та вбиваючи 30 осіб. Занотовано, що вітри вздовж англо-шотляндського кордону сягали швидкости 100 миль на годину. Це був другий з черги ґураґан, що навістив Західню та Центральну Европу від 25-го січня, коли шаліли вітри, досягаючи 106-милевої швидкости на годину та людські жертви досягли 95 осіб. З усього видно, що найбільше потерпіла Англія, де крім сильних вітрів, прийшли повені та інші пов'язані з ґураґаном нещастя. Цим разом в Англії згинуло 12 осіб, сім у Західній Німеччині, четверо в Бельгії, троє у Франції, двоє у Східній Німеччині та по одній в Ірляндії та Голляндії.

ЖІЯНҐ ЖЕМІН, ЯКИЙ ВЖЕ ТЕПЕР має дві найважливіші посади в Китаю, в скорому часі буде ще й спадкоємцем третього важливого становища. Він перебере позицію предсідника Державної військової комісії, останню офіційну посаду свого покровителя Денґ Шіаопінґа. Жіянґ став провідником Комуністичної партії Китаю минулого червня, в наслідок подій, які заіснували на площі Тіянаньмен і замінив Денґа, як голову Військової комісії Комуністичної партії минулої осені. Хоча ця остання його посада є тільки символічною, одначе коли б її віддали кому іншому, то це могло б бути інтерпретоване, як початок занепаду його партійної кар'єри. Не зважаючи на те, що провід збройних сил Китаю не був надто захоплений його кандидатурою на це становище, але Денґ справу перерішив.

У СТОКГОЛЬМІ ШВЕДСЬКИЙ парлямент затвердив Інґвара Карльсона прем'єр-міністром нового Соціял-демократичного уряду в понеділок, 26-го лютого, тільки 12 днів після того, як він зрезиґнував з цього посту, бо не прийнято його суворої економічної політики для країни. Голосування 175-101 з 59 затриманими перейшло після того, як І. Карльсон відновив свої економічні пропозиції, щоби врятувати Швецію від зростаючої інфляції, котра досягає 9 відсотків.

В АМЕРИЦІ

ЗГІДНО З ДАНИМИ американського статистичного бюра, кожний четвертий молодий неґр в ЗСА — злочинець, який або вже сидить в тюрмі, або знаходиться під слідством, або засуджений на умовне ув'язнення. Ці дані опублікувала безприбуткова організація „Проєкт-вирок", яка виступає за введення поправки до існуючого кримінального законодавства, що дозволила б застосувати „альтернативні" міри покарання засуджених вперше. На думку організації, це дасть можливість запобігти перетворення неповнолітніх злочинців у професійних, якими вони стають після перебування в тюрмі. Якщо рівень злочинности серед молоді неґритянського походження досягає 25 відсотків, то серед білих у віці від 20 до 30 років — лише 6 відсотків, серед еспаномовної — 10,5 водсотки. Причину цієї ситуації вбачають у зростанні безробіття, наркоманії та різних соціяльних проблем, які нерівномірно діють на різні прошарки населення, „не залежно від кольору шкіри, статі чи релігійної приналежности", але мають визначену етнічну спрямованість.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник — Ukrainian Daily
FOUNDED 1893
Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200
Бюро УНС у Вашінґтоні (202) 347-UNAW (202) 347-8631 (факс)
Subscription 1 year — $40.00 6 months — $22.00 3 months — $12.00 UNA members 1 year — $15.00 Change of address — $1.00 Make check or money order payable to "Svoboda"
Second Class Postage paid at Jersey City N.J.

Чудо в Нікараґуа

У минулу неділю, 25-го лютого ц.р., відбулися у Нікараґуа вибори нового президента і членів тамошнього парляменту. Ще у тому самому дні такий поважний часопис, як „Ню Йорк Таймс" проголосив висліди опитів у Нікараґуа: всі ці опити виказували куди більші шанси перемоги сандіністського президента Даніела Ортеґи, як його суперниці — Віолети де Чаморро. Коментатор „Ню Йорк Таймсу" дораджував урядові президента Буша прийняти до відома вислід виборів — себто перемогу Ортеґи — і не підтримувати далі опозиційних партизанів („контрас"), бо воно обурило би всі латино-американські країни. Це був ще один доказ, як небезпечно в теперішній добі будь-що передбачувати і будь-що заповідати. Величезною більшістю голосів виграла названа суперниця Ортеґи, так, що він сам признав свою поразку. Можливо прізвище Віолети де Чаморро буде записане в історії поруч прізвищ Ґольди Меїр, Індіри Ґанді, Сірімво Бандаранайке, Марґарет Тачер і Коразон Акіно. Всі ці жінки виявили напрочуд свій державницький хист і здобули таку популярність що несподівано (мабуть і для себе самих) дійшли на вершини: в Ізраїлі, Індії, Срі Лянка (Цейльон), Великобританії, Філіппінах. Несподіванка у Нікараґуа тим більша, що Даніел Ортеґа вів свою виборчу кампанію дуже зручно: говорив про демократію, обіцював зменшити державну контролю над приватною власністю, обіцяв амнестію і закликав до національної згоди. Але показалося, що люди були вже втомлені поверх 10-річною комуністично-сандіністською владою, були втомлені перманентною громадянською війною і записали на рахунок режиму Ортеґи факт, що Нікараґуа стала найбіднішою країною всього латино-американського світу. Можна здогадатися, що програв Ортеґа також тому, що його суперником стала жінка: всі жінки в Нікараґуа голосували за неї і проти Ортеґи. Цих виборців не було дуже багато, бо Нікараґуа мала країна і не має навіть 4-ох мільйонів душ. До голосування зареєструвалося 1 мільйон 750,000 осіб, а що тамошні люди зрозуміли і відчули, що йдеться про велику справу, то фреквенція була понад 90 відсотків зареєстрованих.

Уряд Ортеґи, сердитий на Америку за її підтримку партизанів і за економічний бойкот, відмовив візи членам Конґресу, які хотіли поїхати туди в ролі обсерваторів. Але тих обсерваторів з прерізних країн було близько півтори тисячі і їхнім неначе лідером став колишній президент Джіммі Картер. Президент Буш, вітаючи поворот Нікараґуа до демократії, — висловив куртуазійне признання Ортезі за переведення чистих виборів, в яких могла проявитися дійсна воля народу. Обіцяв сам і його державний секретар Джеймс Бейкер, що ЗСА привернуть нормальні економічні політичні зв'язки з Нікараґуа і допоможуть їй вийти з економічної скрути.

Як у всіх европейських колишніх сателітних країнах, так і в Нікараґуа перехід від комуністичної диктатури й контрольованої господарки до парляментарної демократії і вільної торгівлі — річ дуже трудна і вимагає довгого часу, багато зусилля, багато терпеливости і багато грошей. Кожна з отих країн має своєрідні власні проблеми, а Нікараґуа поруч із Кубою стала була бастіоном СССР і хоч мала країна з невеличким населенням — має найсильнішу збройну силу з усіх країн Центральної Америки. Ще зовсім недавно американці виявили транспорт скринь із складовими частинами двох великих військових гелікоптерів, які прийшли вія Гавана на Кубі з СССР. Що станеться з цією армією? Чи новий президент — жінка матиме достаточний авторитет, щоб цю армію розмістити, чи зредукувати? І як розв'язати проблему 3,000 проти-сандіністських партизанів на території сусідньої Болівії, які не хочуть зліквідуватися поки ще існує велика державна армія? І чи зможе новий президент-жінка, вдова по лідерові активістові за людські і громадянські свободи, — без великого політичного досвіду зберегти коаліцію 10-ти дрібних партій і груп, які підтримували її кандидатуру. У новому парляменті таки буде опозиція під проводом Ортеґи — зручного, енерґійного демагога. Будучність все ще невиразна.

Історичне значення програної сандіністів у Нікараґуа, що в Західній гемісфері залишилася ще тільки одна комуністична Куба з її диктатором Фіделем Кастром. Це черговий удар по світовому комунізмі це велика перемога Роналда Реґена і Джорджа Буша, які ввесь час послідовно підтримували, як казав Реґен, „борців за свободу" проти Ортеґи. Демократичний Конґрес припинив був усяку військову допомогу для „контрас" і ще не закінчився судовий процес за аферу „Іран-контрас". Виграв Реґен і виграв Буш, а не Конґрес. І насправді знову виграв народ — коли тільки дали змогу народові в Нікараґуа виявити свою волю — він вирікся комунізму.

Василь Сокіл

ДАВНООЧІКУВАНИЙ КРОК

II.

Чи може хтонебудь сказати, що відразу після таких важливих рішень пленуму Володимир Івашко зі своїм Політбюром сяде за один стіл з РУХом для спільного обговорення державних справ? Власне кажучи, а чому б йому й не сісти? Адже віднині всі організації рівні в змаганні за керівну ролю в суспільстві...

Дуже багато сумнівів, чи швидко партія погодиться віддати чи поділити владу з народом. Конкретна проблема, — як відтепер провадитиметься виборча кампанія? Чи відмовиться партійний апарат чинити опір обранню до парляменту депутатів від народу?

Партійний апарат, за вказівками Леніна, створений був, щоб постійно впроваджувати в усі сфери суспільного життя рішення вищих органів партії. Щоб охопити і все суспільство, апарат набув колосального розміру і, щоб забезпечити собі дієздатність в ролі зверхкомандної інстанції, перетворився на замкнуту касту, по суті непідвідчитну ні обкомам, навіть центральному комітетові, оскільки фактично володів необмеженою владою. Це є основне його призначення. Маючи в руках усі важелі управління, він розподіляв владу між своїми людьми, які відповідно кастовим вимогам підбирав, готував і призначав або звільняв, якщо хто провинився перед апаратом.

В ухвалах пленуму згадано і про необхідність перебудови апарату, зважаючи на скасування 6-ої статті. Однак, як саме і за які строки практично відбуватиметься заміна старого апарату новим, нічого в рішенні не сказано. Чого доброго, — справу перебудови партійного апарату доручать... самому апаратові. Ото будуть наслідки!

Логічно міркуючи, віднині керівна роля переходить до президента і парляменту. Покищо неясно, якими повноваженнями буде наділений президент. Уже на пленумі лунали голоси: обмежити його ролю законодавчими правами. А кому віддати виконавчі функції? Парляментові, чи раді міністрів? А може партійний апарат не випустить їх з своїх чіпких рук?

Певна річ, президент повинен посісти керівне становище в державному житті. Але яким чином він тепер як керівник, може сполучити дві ролі: президента і голови партії, позбавленої керівної ролі? Досі Ґорбачов заперечував можливість залишити пост генсека партії. Єдиний варіант: президент Ґорбачов зформує нову комуністичну чи демократичну партію і стане лідером її, щоб здійснювати перебудову, подолуючи опір партії, очолюваної, скажімо, Їґорем Лігачовим чи Ніною Андреєвою.

Що? Неймовірно? Оце б і було початком багатопартійної системи...

Такий варіянт не можна вважати неможливим. В ході пленуму лідер радикальної групи Юрій Афанасєв висловив думку, — чи лишатися їм у партії, де пануватимуть консерватори, чи організувати іншу як основу швидшої перебудови. Було б знаменно, коли б Ґорбачов став ініціятором створення такої партії!

Покищо він висловився проти такого кроку, який, на його думку, приведе до цілковитого розвалу партії. Насправді, може він свідомо, але нерішуче до цього і йде? Адже не так давно він навіть не бажав говорити про таку крамолу, як багатопартійна система, а з чим прийшов до лютневого пленуму?

На бесіді з представниками преси після пленуму Ґорбачов висловився багатозначно: „Не треба думати, що ухвали пленуму про скасування керівної монополії партії виникли несподівано і випадково. Вони є наслідком запланованих п'ять років тому революційних реформ". Це багатообіцяюча заява. Слід сподіватися, що в найближчий час повинні набрати сили закону й інші важливі висловлювання керівника перебудови, зокрема, відносно вільних господарських форм, економічної і політичної самостійности республік,

Безсумнівна перемога Ґорбачова над консерватистами стимулюватиме перебудовні сили. Головний здобуток у тому, що віднині на законних підставах вони можуть сміливіше виривати з рук партійного апарату важелі управління державним життям і здійснювала демократичне гасло — „вся влада радам".

Наступні вибори в Україні мусять засвідчити, що народ належною мірою скористається з такої багатонадійної нагоди. Якщо й можна було б пожалкувати, — чому ці важливі рішення не були схвалені років на два-три раніш, все таки слід з задоволенням сказати: краще нині, ніж ніколи. І негайно, невідкладно заходиться втілювати їх в життя. Іменно зараз, щоб потім, не було пізно.

Величезного значення подія — затвердження НРУП як офіційно законної і рівноправної громадсько-політичної організації в Україні підійме революційний дух народу в ім'я побудови щасливої, незалежної вільної української держави.

Микола Світуха

ЗУСТРІЧ З Р. БРАТУНЕМ

З письменником, журналістом, а тепер народним депутатом Верховної Ради СССР Ростиславом Братунем ми мали нагоду познайомитися під час його відвідин в Оттаві в кінці січня.

Син колишнього українського посла польського сойму, уродженець Волині, він закінчив філологічний факультет Львівського університету ім. І. Франка і працював спочатку як журналіст, опісля як головний редактор журналу „Жовтень". Він колишній голова Спілки Українських Письменників у Львові, співосновник Товариства „Лева", член Крайової Ради НРУП. До Верховної Ради СССР вибраний величезною більшістю голосів у другому голосуванні в травні 1989, не зважаючи на спротив партбюрократії. Його виборча плятформа включала вимоги ліквідації союзних міністерств у ділянках науки, освіти і культури, регабілітації української національної символіки, леґалізації усіх Українських Церков, забезпечення політичних і національно-культурних прав українців поза межами теперішньої УССР. Від часу виборів прізвище Ростислава Братуня є поміж тими депутатами, які виступають проти бюрократичної ґіґантоманії, проти занечищення довкілля, за конституційне забезпечення республіканської контролі господарства, за докорінну перебудову співвідношення поміж республіками.

У розмовах з Р. Братунем яскраво пробивається реалізм оцінки сучасної ситуації в Україні. Він підкреслює еволюційність сучасного процесу відродження свідомости, поступове засвоєння засад демократії, конечність наголошувати єдність і шкідливість політичної демагогії. На першому пляні, — відродження традицій, культури, свідомости. Це тяжкий процес не лише через опір партобюрократії, але також через консерватизм українського села, через зросійщення індустріяльних центрів, через брак часто елементарних засобів і конечних ресурсів.

Відновлення в свідомості українського суспільства традицій державности, включно із розумінням історичної важливости акту злуки УНР і ЗУНР в одну соборну державу і пошани української національної символіки — це для Р. Братуня першочергове завдання. Теперішній час унікальний і цю історичну нагоду зможе український нарід використати лише при наявности максимальної політичної зрілости.

Р. Братунь не вагається вказати на деякі яскраві приклади браку такої зрілости. Між ними, на його думку, надмірна „агресивність" деяких новостворених на Україні товариств, які, хоч без реальної бази в суспільстві, крикливими кличами намагаються створити візію своєї популярности. Не можна забувати, якою шкідливою для висліду Визвольних Змагань була „махнівщина", а в роки останньої війни — взаємна боротьба відомих середовищ за фіктивну „владу". Треба також розуміти, що одною з давно випробуваних метод КҐБ і партократії для поширення провокації чи для дезорієнтації суспільства саме і є кидання фальшивих, але по формі „гура патріотичних" кличів. Зокрема шкідливим виявом „шовінізму" є прояви релігійної ворожнечі, часом навіть получені із спробами нав'язати одні одним відповідальність за історичні „гріхи".

Прояви таких нездорових тенденцій в Україні, на думку Р. Братуня, пов'язані до якоїсь міри з релігійним і політичним подилом еміґрації. Українська діяспора повинна виказати зрілість і при кожній нагоді сприяти посиленню єдности, а не навпаки.

На думку Братуня, сьогоднішня соціяльна і економічна ситуація в Україні диктує конечність докорінної перебудови економічної структури та введення нових законів про власність землі, спадковість майна, незалежність засобів виробництва та інших питань. Однак поворот до економічної структури Західньої України передвоєнних часів ані не бажаний ані не можливий. Пріоритетом для нього є створення вільних економічних зон на території Західньої України, де капіталовклади західніх підприємців дали б можливість модернізувати існуючі виробничі підприємства і засновувати нові. В таких зонах чужоземний капітал повинен мати відповідні привілеї, під умовою, що продукція підприємств спрямована на експорт. Одночасно, конечна є орієнтація індустріяльного розвитку на екологічно чисті сектори виробництва та поступове демонтування хемічної і металюрґічної промисловости.

РУХ ще дуже молодий своїм стажем, в його ряди все приходять нові люди, які щойно вчаться бути політиками. РУХ далеко ще не все охопив, зокрема широкі маси робітництва. Його справжнім іспитом будуть не так самі республіканські вибори, як здібність нововибраних депутатів ефективно заступати інтереси населення. „Ми ще не стали правовою державою", — остерігав Р. Братунь — „а радикалізм використають проти нас".

Погляди Р. Братуня, світогляд якого був формований у складних умовах повоєнних років в Україні, характеризує реалізм у підході до теперішньої ситуації. Його бажання помогти відродженню національної свідомости та піднесенню економічного рівня життя населення поєднане з журбою, що теперішній процес перебудови може бути завернений, а спроби ризикових „радикальних" розв'язок можуть закінчитися катастрофою.

Ольга Кузьмович

КОЛИ ГЕРОЙ ЩЕ НЕ БУВ ГЕРОЄМ

I.

Саме тепер, коли ціла українська спільнота згадує 40-річчя геройської смерти Романа Шухевича-Тараса Чупринки, генерала Української Повстанської Армії і його легендарну постать, що її ставиться на зразок все новим поколінням, відчуваємо брак вичерпних споминів про його молодечі роки як і взагалі вичерпної його біографії, яка описувала б не лише останніх десять років його життя у постійній боротьбі з ворогами України, але також його молодість у обставинах передвоєнної Польщі, студентські роки сповнені поривів і переживань, таких як його друзів зі шкільної лавки, з пластування, спортової площі чи пізніше з підпільної ОУН.

Як дивно, коли в західньому світі постають біографії усіх славних людей, які, без застережень, описують їхні слабі та сильні сторінки, а навіть часто дуже інтимні і всі ці книжки находять численних читачів — у нас їх зовсім немає і наші молодші покоління виростають в переконанні, що кожний український славний муж був лицарем без скази вже від колиски.

Мені, однак, завжди хочеться у всіх тих славних постаттях шукати таки щось людського, впізнавати їх як людей — таких як інші, та шукати співучасників їхніх звичайних людських переживань, у яких також часом можна вже добачати пізнішу силу характеру.

Це і спонукало мене розпитати поміж давніми, а ще живучими товаришами командира УПА, лицаря без скази — Романа Шухевича — Тараса Чупринки, про його молоді роки у так близькому нам усім Львові.

Мої особисті спогади про „Шуха", як ми всі його називали, зв'язані із його молодшим братом Юрком, з яким ми товаришували. Ромко був тоді на наші молодечі розрахунки куди старший і ми мали лише відвагу його обсервувати здалеку, або слухати про нього зауваги чи оповідання Юрка. Юрко вже тоді мав комплекс „молодшого брата", але що був з природи незвичайно доброю людиною з почуттям гумору, то якось давав собі із цим раду. Саме за цю його доброту (яка були причиною, що його вбили большевики в 1942 році, коли він замість утікати залишився з батьками), за його життєрадість, за дружбу у тайному Пласті та ще за особливу ролю, яку він відограв у моєму особистому житті, я мала до нього особливий сантимент, який і досі залишився.

Юрко мав багато тих самих зацікавлень як Ромко: обидва вони незвичайно були музикальні, тільки Ромко грав на фортепіяні а Юрко співав, оба були знамениті спортовці, були пластунами, членами куреня „Чорноморці" — лише коли Роман покинув Пласт і перейшов до УВО, Юрко залишився у тайному Пласті, до трагічного кінця свого життя. Обидва вони також довго студіювали техніку, з якої один семестер Шух перебув на політехніці у Данціґу.

Про цей відтинок, розповідає мені його товариш студій М.Р.: „У вересні 1925 року приїхали на студії до Данціґу м.і. Роман Шухевич та Богдан Підгайний (оба мої товариші з гімназії у Львові) Тарас Грушкевич і я. Ми легко найшли двокімнатне мешкання та записалися на студії: Шухевич і Підгайний на механічний відділ, Грушкевич на будівельний, а я на електротехнічний. Не маючи злишніх грошей ми брали студії дуже поважно. Час швидко проходив на викладах добрих професорів та на вправах при інженерських проєктах, які нам завдавали.

Нас усіх чотирьох прийняли ще в 1925 році як кандидатів до корпорації 'Галич' і ми почали вправляти в поєдинку на шаблях. Не маючи вдома відповідного виряду (шабель та охоронних сіток на голови) для популярного тоді серед німецького студентства поєдинкування, ми, за суґестією Шуха, вбирали на голови випхані рушниками шапки, прив'язуючи їх шаликами попід бороди, брали в руки палиці і вправляли клясичні удари, вживані в студентських двобоях. Фактичних цього роду поєдинків між нами студентами я собі не пригадую. За короткий час ми четверо зжилися зі собою та стали приятелями. Тож прикро було, коли з кінцем зимового семестру 25-го червня Шухевич покинув нас і Данціґ та вернувся до Львова. Ми, три, таки покінчили студії у Данціґу та як дипломовані інженери повернулися до Львова".

„Шух у Львові із студіями не спішився, — розповідає Б.Ч., його молодший товариш, що жив 'на станції' у батьків Шуха. — Це була його перша порада для мене, новоспеченого студента". 'Пам'ятай — казав він — найкращі твої роки студій в університеті, отже не спішися, ось я вже маю за собою 11 семестрів, а Юрко сім і... маємо час'.

Не зважаючи на це, Роман, що мав здібності до математики вчився легко, а що саме математика була одним із його 'габбі', то не міг стерпіти як хтось її не розумів".

Закінчення буде.

„Щоб ми добилися остаточної перемоги"

(Слово Миколи Плав'юка, Президента УНР в екзилі, виголошене на спільному засіданні Президії УНРади і Уряду УНР 20-го січня 1990 року в Бавнд Бруку, Н.Дж.).

У вступному слові д-ра Михайла Воскобійника, він нав'язав до такої важливої проблеми, як питання соборности у вияві нашої дії. Немає найменшого сумніву, що ми є свідками не лише належної оцінки ваги і значення принципу соборности в Україні, але також, що це поняття прибирає нові виміри у відношенні до нас, українців, поза кордонами Батьківщини. Бо в Україні, ще до наших днів, у висліді різних обставин, треба пригадувати, що сталося 22-го січня 1919 року і як дійшло до цього, що „соборність в неволі" переміняється на наших очах, в могутні вияви скоординованої політичної дії по всіх закутинах України.

Але для нас, а зокрема для мене особисто, це питання виглядає в дещо іншому аспекті. Бож справді в моєму житті факт народження в селі Русові на Покуттю, яке я пам'ятаю лише в споминах про юні роки, не має такого значення, як факт, що мені довелось покинути Україну, не доживши в ній навіть 20-го року мого життя. Отже моє відношення до України — це відношення українця, який виростав і скристалізував своє політичне кредо вже поза кордонами України. І тому для мене немає „галицької, волинської, наддніпрянської" — лише є одна Україна! Україна, з якою в'яже мене свідомість мого походження і гордість за свій поневолений, але незборений нарід! Україна, — для якої я присягнув сьогодні віддати свої сили і знання!

Я щасливий, що судилось мені скласти мою присягу напередодні Великого Дня, коли живий ланцюг Київ — Львів докаже цілому, байдужому, а подекуди і ворожому нам світові, що Україна об'єднано і соборно прямує до свого історичного признання — стати вільною і суверенною, демократичною та соборною державою українського народу.

Я свідомий цієї великої відповідальности, яка спадає на мене перед українським народом і моїми великими попередниками, які продовжували започатковану Симоном Петлюрою дію ДЦ УНР у екзилі.

У своєму слові 16-го грудня 1989 року я з'ясував мої погляди на міжнародне становище, ситуацію в Україні і на пріоритети у внутрішній праці керівних органів ДЦ УНР в екзилі.

Сьогодні хочу додатково наголосити думки, які я довів до відома президента ЗСА Джорджа Буша напередодні нового 1990 року.

Виходячи із заложення, що пріоритетом у дії ДЦ УНР буде належна увага і всестороння допомога процесам, які розгортаються в Україні, я підкреслюю, що саме розвиток подій в Україні доказує, що Українська Народна Республіка була і залишилась твердою леґальноправною базою, на якій можуть і мусять спертись політичні дії в Україні і поза її кордонами. З гордістю стверджуємо, що за останні роки, свідомість ваги і значення доби УНР в історії України глибоко і широко спопуляризоване в Україні.

Провідні діячі українського народу в Україні дуже вірно оцінюють вагу і значення змін, які безсумнівно започаткував у СССР Міхаїл Ґорбачов. Ці зміни створили необхідні передумови для того, щоб в Україні широко стали відомі трагічні наслідки поневолення України. І тому ми не зменшуємо ваги і значення революційних змін у СССР, започаткованих „згори". Одначе є кардинальні різниці, між тими завданнями, які перед собою поставив М. Ґорбачов і тими завданнями, які є перед українськими патріотами, які унапрямлюють процес відродження України в багатьох ділянках життя народу. Він хоче зберегти СССР як імперію, поправити в ній економічно-побутові умови населення, але і надалі зберегти провідну ролю Комуністичної партії і московського урядового центру.

Українські патріоти скористали із можливостей, які заіснували в Україні і пробують загоїти нанесені роками окупації важкі рани на тілі нашого народу, спрямувати його на власні шляхи будування свого майбутнього. І роки, які щойно проминули, доказали, що наші брати йдуть правильними шляхами, змагаючись до суверенности України. М. Ґорбачов, хоч започаткував багато змін, але сходить на манівці, бо саме життя доказує, що не може наступити зміна на краще життя в СССР без позбавлення Комуністичної партії монопольного становища в політиці і без усунення сцентралізованого в Москві державного апарату, який багато ділянок, а зокрема економічне життя звів на безвихідні манівці.

У державі, де панує диктатура Комуністичної партії і централізована економіка — не буде ані демократії, ані вільної ринкової системи економіки і тому пляни М. Ґорбачова засуджені на невдачу.

Отже вихід із ситуації є розчленування імперії на вільні національні суверенні держави. Ось шлях, яким прямує наш народ! Це шлях, який все послідовно наголошував ДЦ УНР і українські самостійницькі політичні формації поза межами України.

І хоч процес відірвання України від силою накиненої її „федерації" ще не завершений, вже сьогодні питають нас, як ми бачимо відношення визволеної України до її сусідів. Питають про це не лише наші сусіди, але і наші приятелі та навіть псевдоприятелі в світі, які не є прихильниками розкладу і розчленування совєтської імперії.

І наша відповідь мусить бути ясна і переконлива. Ми хочемо добросусідських відносин з всіма народами, які визнають факт державної суверенности України і праґнутимуть з нею добросусідських відносин.

Якщо мова про Росію, без огляду на те, якою вона буде в майбутньому — вихідною точкою нормалізації відносин і закінчення фактично стану війни, треба приняти угоди в Бресть-Литовському з 1918 року. Обосторонньо слід забезпечити свобідний поворот росіян з України в Росію і українців з російських земель в Україну, очевидно на добровільній базі.

З Польщею наші відносини можна наладнати, не зважаючи на складні події недавнього минулого, якщо гасло „без вільної України не буде вільної Польщі" знайшло ширше зрозуміння в польському народі.

Для нас Ризька угода Польщі і СССР не лише раз і на все уневажнила Варшавський договір України і Польщі, але категоричне відмовлення від неї Польщею є передумовою для нормалізації відносин. Декларації польських і українських політичних формацій в останніх роках, що питання кордонів під сучасну пору не може бути перепоною до співпраці і що поляки не мають претенстій за Львів і західні землі України —

(Закінчення на стор. 4)

Пам'яті Олімпії Добровольської

Відійшла у вічність ще одна яскрава постать з ґенерації наших недостріляних, які, вирвавшися в роки війни на Захід, з усіх сил намагалися розповісти про українське відродження 20-их років, правду про комуністичний „рай".

2-го лютого ц.р. померла в Ню Йорку на 95-му році життя Олімпія Добровольська, блискуча драматична акторка, режисер, педагог, дружина і сподвижниця Йосипа Гірняка. Вона народилася 1895 року в Одесі, в 1915 році закінчила музично-драматичну школу ім. Миколи Лисенка в Києві. Її перші кроки на сцені, зразу в головних ролях, були в Молодому Театрі в Києві (1916-1919), яким керував Лесь Курбас. Грала в психологічних драмах В. Винниченка і в п'єсах европейського репертуару. Ідеям Курбаса в театрі і в художньому читанні Добровольська була віддана все життя.

1919 року Добровольська у Проскурові познайомилася з Йосипом Гірняком. У своїх „Споминах" Гірняк згадує зустріч із прімадонною Молодого Театру, про яку гомоніла вся столична преса. На початку 1920 року молоді артисти разом їхали чотири дні поїздом з Вінниці до Києва. Гірняк пише: „Ми продовжували свою кількаденну розмову про театр, про світової слави акторів, про ролі, які мріялося колись заграти і про всяку всячину. Тільки одне питання ми обминали і не зважувалися шукати відповіді на нього: чому вже ось п'яту добу ми не пробували хоч би на одну мить задрімати, чому нам так цікаво говориться, і чому одне одному так уперто і глибоко заглядаємо в очі".

Відтоді — спільне життя і праця: спершу в театрі і театрі-студії імени Франка, а від 1922 року в театрі „Березіль", що піднісся на хвилі українського відродження.

Далі розгром „Березоля". В 1933 році Гірняк був заарештований і засуджений до ув'язнення в таборах примусової праці. „Березіль" був перетворений на театр ім. Шевченка, в якому Добровольська грала до свого арешту в серпні 1937 року. Була ув'язнена в тюрмі Харківського НКВД. В кінці року слідчий порадив їй виїхати на Далеку Північ, де перебував у засланні Гірняк. В 1938-1940 роках Добровольська грала в театрі Чіб'ю, режисером і актором був Гірняк. 1940 року обоє повернулися на Україну. В 1942 році вирвалися на Захід. В 1942-1944 роках працювали у Львівському оперному театрі.

У перші повоєнні роки Добровольська була ентузіястом, артисткою, учителькою і чорноробом у новоствореному в Австрії театрі-студії Гірняка — Добровольської. Обидва корифеї прагнули передати молоді традиції „Березоля", мріяли створити український театр в еміґрації. Театр-студія грав в Австрії і Західній Німеччині до 1949 року, в Америці до 1951. Потім два роки була співпраця з Українським театром в Америці, заснування театру „Слово", численні виступи Гірняка й Добровольської з живим мистецьким словом, праця артистки з дітьми й молоддю.

Мистецтво Добровольської насвітлено в численних статтях і книжках. Очевидно, ще будуть опубліковані статті й спогади про її творчу й педагогічну працю. Сьогодні над свіжою могилою я поділюся кількома фрагментами спогадів про неї.

В 1920-их роках і на початку 1930-их років Добровольська й Гірняк були далекі від мене як зірки, і дивлячися на них на сцені „Березоля", я ніколи не думала, що наші шляхи перехрестяться. Пригадую Добровольську в ролі Леонори в „Змові Фієско в Ґенуї", Зосі в „Саві Чалому". Був особливий стиль в акторок „Березоля": принадливість без дешевні, підкресленість без кльовнади, пластичність рухів. І раптом зорі упали. В січні-лютому 1934 року Олімпія Добровольська носила Гірнякові передачі до тюрми ҐПУ в Харкові, я теж з передачами. Звичайно Добровольська, чекаючи відповіді, сиділа поруч із Валентиною Чистяковою, яка носила передачі чоловікові, Лесеві Курбасові. Обидві були хоч сумні та нерозкислі, „трималися".

В 1936 році, після перетворення „Березоля" на театр ім. Шевченка, я бачила Добровольську в п'єсі Ґорького „Васса Железнова". Мені врізалася в пам'ять хитра купчиха в темночервоній оксамитовій сукні. П'єса була даниною реалізмові в театрі і російській літературі.

Ми познайомилися в 1947 році в Західній Німеччині. Я захоплювалася виставами театру-студії, начебто „Березіль" воскрес. Хоч я ніколи не була театральним критиком, від душі писала рецензії на вистави театру-студії. Заходила поговорити з Гірняком і Добровольською, бачила її муравлину працю — костюми акторам шила.

6 травня 1949 року „нескорені березільці" прибули до Ню Йорку з мрією відносити діяльність театру-студії і створити в Америці модерний український театр. Невдовзі і я приїхала до Ню Йорку, зразу ж завітала до Гірняків, які жили у мебльованій кімнаті на 96-ій вулиці. Гірняк працював на нічній зміні в готелі. Добровольська для заробітку не працювала. Вечорами інтенсивно готувала вистави театру-студії з молодими студійцями, які вдень заробляли на хліб щоденний. Незабаром Добровольська потягла мене до „Манастирів" — музею середньовічного мистецтва в Ню Йорку. Здавалося, що тераси з колонами і каплиці були її рідною стихією.

9-го жовтня 1949 року була в Ню Йорку прем'єра п'єси „Мати і я" (за творами Хвильового). Грали Гірняк і Добровольська. Всього в сезоні 1949-50 року поставили шість п'єс. Але життя показало, що існування стаціонарного українського театру в Америці неможливе. Лебединою піснею театру-студії була „Лісова пісня", поставлена 30 грудня 1950 року. В жовтні 1951 року Гірняк опублікував в „Свободі" заяву про припинення існування театру-студії. Та обидва корифеї були далі одержимі. Співпрацювали з Українським театром в Америці, виступали з читанням поезій.

Заснований і керований Гірняком та Добровольською Театр „Слова" у 1956 році блиснув чудовою виставою „Мойсей" Франка. Останньою виставою були „Неофіти" Шевченка на відкритті пам'ятника у Вашінґтоні в 1964 році.

Добровольська вкладала душу в працю з дітьми, вчила їх мистецького читання. Пригадую про одну дівчинку казала: „Воно таке здібне порося — така жива мова", а про другу: „Така сіра, без інтонацій". Дуже пильнувала вимови у дітей і студійців — плекала українське літературне мовлення. Посміювалася з галичан — впливу на їхню мову польської говірки. Але й східнякам влітало, про декого говорила: „Хохла дражнять". Свого часу я не спитала її що вона тут має на увазі. Недавно одна студійка мені пояснила, що так Добровольська обзивала некультурну імітацію мови селян.

Роки йшли. Наступила жорстока старість. Не було вже сил у Добровольської керувати Студією мистецького слова, в 1965 році передала її Лідії Крушельницькій. Студія активно діє й сьогодні, а Крушельницька з вдячністю згадує як Добровольська передавала їй цілу систему педагогічної праці з молоддю і знання театру.

Добровольська дбала про фотографії театральних вистав і окремих акторів, упорядкувала їх. Нині вони зберігаються в Українському Музеї в Ню Йорку, вже не раз були використані в публікаціях.

У жовтні 1983 року довелося Добровольській переселитися до будинку для хронічно хворих у Ню Йорку. Я бувала в неї. Ще довго велика артистка була одержима словом. Читала поезії. Багато розповідала, здебільшого про свою молодість.

Щастя, що вона була.

Л. Дражевська

Олімпія Добровольська в ролі Зосі у п'єсі І. Карпенка-Карого „Сава Чалий" в театрі „Березіль" (1927 рік).

НЕГРИТЯНСЬКИЙ АКТИВІСТ й пастор Джессі Джексон заявив на пресовій конференції в понеділок, 26-го лютого, що він не буде кандидувати на посадника міста Вашінгтон. „Я хочу продовжувати свою службу народові, але не як посадник, — сказав Джексон. — Сьогодні я вважаю, що в інтересах американців я повинен служити їм в загальнокрайових маштабах". На питання, чи він збирається висунути свою кандидатуру на посаду президента, Джексон відповів, що така можливість не виключена, але сьогодні ще заскоро про це говорити. Однак, колишній асистент Джексона у виборчій кампанії 1988 року Джан Вайт сказав, що він впевнений у тому, що Джексон висуне свою кандидатуру на становище президента. Коли в минулому році Джексон переїхав з Чикаґо до столиці, всі думали, що він збирається стати посадником Вашінґтону. Після того, як в січні був затриманий теперішній посадник метрополії Меріон Беррі за зловживання наркотиками, всі радили Дж. Джексонові замінити Беррі. Не дивлячись, на скандальні події, пов'язані з М. Беррі, він все ще користується популярністю серед населення Вашінґтону, 25 відсотків підтримує його. Дві третини населення столиці Америки — негри.

ДОПОМОЖІМ ТИМ, ЩО ДОПОМОГИ ПОТРЕБУЮТЬ!

Як не ми, то хто? Як не тепер, то коли? Україна потребує тепер, як може ніколи перед тим, нашої всебічної моральної й матеріяльної допомоги.

Заснований у 1976 році Централею Суспільної Служби Українців Канади Фонд „Поміч Україні", завдяки відданим і активним у цій ділянці особам та жертвенності української спільноти в Канаді, веде велику „самарянську працю" — надає всебічну допомогу для потребуючих наших братів й сестер в Укаріні і поза нею.

Праця шляхотна й велика. Однак, щоб належно її виконати, потрібні також й великі зусилля не тільки самого Фонду, але нас усіх, цілої української спільноти в Канаді. До неї повинні включитися, як духовні, так і світські провідники, наші церкви, організації, товариства, професіоналісти, бізнесмени, фінансові установи і всі люди доброї волі. Фонд „Поміч Україні" на початку кожного року проводить загальну збірку, яка в цьому році розпочалася 1-го лютого і буде продовжуватися до кінця квітня. Однак на цей Фонд можна і треба складати постійно і протягом цілого року. Потреби такі великі й важливі, що фінансових засобів ніколи не буде забагато.

Як у минулих, так і в цьому році поміч Україні ще й далі буде призначена українським політичним в'язням, бо такі далі існують, їхнім родинам, українським дисидентам вже тут, чи ще там, втікачам з підсовєтських і сателітних країн та українцям в інших країнах, для українських шкіл, мистецьких ансамблів, літніх дитячих таборів, церков тощо (Бразилія, Арґентина, Польща, Німеччина, Австрія й інші).

В референтурі фонду сотні листів, прохань і подяк з яких подамо лише кілька, щоб в загальному зорієнтувати читача про потреби і благородну працю фонду. Пише українка з Канади, яка вже кілька разів їздила до Бразилії і відвідала багато сіл (колоній) в околиці Прудентополя: „Ми відвідали 30 родин. Вони живуть в хатах гірших, ніж в Мехіко, вони в дійсности голодують... В одній було четверо дітей, що сиділи в куті цілком нагі. Мама сказала, що вона якраз попрала їхню одежу і вона мусить чекати аж висохне. Я ніколи ще в своїм житті не бачила таких бідних людей. В іншому селі бачила родини, що мешкають гірше, ніж в курниках, не мають в що перебратися і не мають що їсти, вони всіма забуті. Моя сестра купила хату одній бідній родині. Я допомогла в інший спосіб. Ми не є багаті. Мій чоловік і я працювали тяжко, але Бог дав нам здоров'я і ми тепер годні допомогти бідним. Ми обоє роджені в Канаді і обоє виростали у великих бідних родинах. Тому не забуду бідних".

Чи не прекрасний і благородний приклад до наслідування? Ця українка висилає пакунки великими кількостями на власний кошт. Пише старше подружжя з Польщі, пересеrange з Лемківщини: „Вашу допомогу (100 кан. долярів) розкладаємо собі на цілий рік, на найбільш необхідні домашні потреби. Якби не Ваша допомога, наше життя було б невідрадно-голодуюче при мізерній нашій старечій пенсійці"... Пишуть двоє студентів з Польщі: „З великою радістю і вдячністю прийняли ми Ваш подарунок. Це не тільки звичайна матеріяльна допомога, але доказ прихильности і присутности людей, які все допоможуть, коли скрутний час". Молодий українець з дружиною і двома малими дітьми, який різними крутими дорогами втік з України і тепер перебуває в Західній Німеччині, отримавши нашого листа з повідомленням, що ми спонзоруємо його на приїзд до Канади, пише: „Нарешті отримав від Вас чи не найважливішого листа у моєму житті. Цей лист вернув мені віру в українську співдружність та самопоміч, додав охоти та влив свіжої крови в жили, давши нам надію на наше майбутнє в українському середовищі". Василь Голяр з Польщі, просячи допомоги, звертається такими словами: „Звертаюся до Вас із щирим і сердечним проханням про якусь хоч би скромну поміч для нас старих. Тут тяжко жити всім, а зокрема таким, як я „вихованцям Степана"... і його попередників. Хотілось би зложити свої кости на рідній землі Перемиській, для якої працював і терпів".

Хоч таких листів з проханнями і подякою, як вже було згадано, є сотні з різних країн українського поселення, то сподіваємось і цих кілька є достатнім, щоб ствердити велику і благородну працю Фонду, філії якого існують в Торонто, Вінніпеґу, Саскатуні, Едмонтоні, Монтреалі, Оттаві, Гамільтоні, Ст. Кетеренс, Тандер Бей і Віндзорі. В інших країнах нашого українського поселення існують подібні суспільно-допомогові організації, з якими ССУК тісно співпрацює.

На жаль, не вона нам, Україна, а ми їй в теперішньому рішаючому часі її національного відродження і боротьби за свою „правду і силу, і волю", мусимо всіма силами й засобами допомагати! Збіркова акція розпочалася в усіх кінцях Канади. Включімся у неї всі, до щедрих пожертв. Не чекаймо, бо швидко летять події... Жертвуймо щиро і жертвуймо вже! Не відкладаймо, бо хто дає вже, дає подвійно! Ваші пожертви звільнені від доходового податку.

Централя Суспільної Служби Українців Канади закликає до акції у збірці „Поміч Україні-90". Правда, ми не багаті, за нами не стоять фінансові велетні, нам не допоможуть „сильні цього світу", але ми маємо щось більше, як „золото і срібло" — ми маємо нашу щиру українську душу, християнську настанову допомоги і національну гордість та любов й пошану для свого поневоленого, але нескореного народу.

Василь Дідюк,
пресовий референт ССУК

Ділимося сумною вісткою, що у Вінниці — на рідній землі відійшов у Вічність

бл. п.

о. Богдан Орищук,

монах Редемпторист (ЧНІ)

нар. 1912 р., рукопpositioned 1937 р., місіонар по всіх містах Галичини, а головно в Станиславові, Львові й Тернополі. Після другої інвазії большевиків був арештований і вивезений на Сибір, де перебував продовж 15-ти років. Там набув страшну недугу артретизму, що цілковито знищила Його. Це теж стало причиною Його смерти 24-го січня 1990 р. Ціле своє життя віддав на службу українській церкві й українському народові.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Горем прибиті: мґр Ярослав Евген ОРИЩУК — брат у Монтреалі, Канада, а на рідних землях: сестра Стефанія Костинюк з дочкою Ярославою й зятем Ярославом Кантимир і їхніми синами Олегом і Володимиром та брат Омелян, як рівнож ближча й дальша Родина на рідних землях та на еміґрації.

ЗАУПОКІЙНА ЛІТУРГІЯ з ПАНАХИДОЮ в сороковий день після смерти буде відправлена в церкві Успення Божої Матері на Росмонті, в Монтреалі в понеділок, 5-го березня, о год. 9-ій ранку.

До спільної молитви за спокій душі Покійного в цей день запрошується всіх Його Рідних, Друзів та кол. Парафіян.

ЗАОХОЧЕНА ОБІЦЮЮЧИМИ сигналами з Ірану, Сирія плянує посилити свої зусилля, щоби домогтися звільнення 18-ти західніх закладників, яких згідно з припущеннями тримають в Ливані шіїтські мусулмани, що мають тісні контакти з Іраном. Пеґґі Сей, сестра американського журналіста, якого більше як п'ять років тому схоплено в Ливані, заявила, що міністер закордонних справ Сирії, Фарук аль-Шара сказав їй, що незабаром відвідає Теґран і буде обговорювати можливості звільнення закладників. Розповідаючи про свою зустріч з міністром закордонних справ, вона заявила, що вперше відчуває крихту надії в обіцянках Сирії.

ПОДЯКА

З волі Всевишнього відійшов із цього світу дня 12-го грудня 1989 року наш СИН, БРАТ і МУЖ

бл. п.

РОСТИСЛАВ БОГДАН СЕНЕНКО

У час нашого горя ми зазнали стільки приязні, співчуття й любови й почуваємось до обов'язку висловити нашу подяку: Всечеснішому о. Романові Мірчукові за уділення Найсвятіших Тайн, похоронні відправи, Богослуження; о. А. Селепині за Парастас і завершення похоронних відправ на цвинтарі; родині Володимира й Галині Білик за подання допоміжної руки; всім Приятелям і Знайомим, що прибули на похоронні відправи, взяли участь в похоронах, склали пожертви на Служби Божі, прислали вінки й квіти. Насті Бридун за влаштування гостини.

Безмежно вдячні жертводавцям, які замість квітів склали пожертви на хворих дітей в Україні, потерпілих від атомного вибуху в Чорнобилі; 71-му Відділові Союзу Українок в Джерзі Ситі, який перевів збірку:

Працівники Дуро Тест — 155.00 дол., працівники Джейсі Пені — 215.00 дол.;
по 100.00 дол. — Іван Бридун, М. І. Коць, Борис Черник;
по 50.00 дол. — Любомир Білик, Олександра Сененко, Анна Тарабас, Катерина Коць, Марґарета Оршуляк, Гриць Музика з родиною;
по 30.00 дол. — Маріянна і Юрій Бойчук;
по 25.00 дол. — Ірена Бура, Марійка й Іван Рут, Дарія і Степан Кравченюк, Мотря і Адріян Кравченюк, Катерина Ґорґем, Ірена Невбі, Анна і Михайло Теребас, Ліля Длябога, Маурін Лейгі;
по 20.00 дол. — Володимир і Галина Білик, Михайло і Ніна Ковбаснюк, Надя Кравчук, Настуня Бридун, Лідія Новосад, Евгенія Рубчак, Володимир і Ольга Басараб, Леся Крумшин;
по 15.00 дол. — Аніта Роік;
по 10.00 дол. — Марія Бридун, Володимир і Зоряна Ковбаснюк, Вілієм Жарський;
по 5.00 дол. — Анна Струк.

Разом зібрано й передано на конто 5529 в Самопомочі суму .... 1.435.00 дол.

Щиро дякуємо Пластові в Джерзі Ситі за пожертву на будову церкви в Джерзі Ситі, панству Соханам, панству Іванові й Стефанії Цьолкам.

Нехай Господь винагородить Вас сторицею.

Мама — КАТЕРИНА КОЦЬ
Сестра — ОЛЕКСАНДРА
Дружина — ЛІЛЯ

Ділимося сумною вісткою з Родиною, Приятелями та Знайомими, що в суботу, 17-го лютого 1990 р. померла по тяжкій недузі на 45-му році життя наша Найдорожча

ДРУЖИНА, МАМА, ДОЧКА і СЕСТРА

бл. п.

ЛЮБА БУРБЕЛО

з роду ТУРИЧ

нар. 10-го лютого 1945 р. в Ґрацу, Австрія

У глибокому смутку:

доня — ДАРІЯ
муж — д-р Г. МИРОСЛАВ з дітьми першого подружжя: ТАЇСА, АНДРІЙ, МАРКО, ПЕТРО і ГРИГОРІЙ
батьки — ЗІНАЇДА й ЮРІЙ ТУРИЧ
сестра — КАТЕРИНА
брат — ЮРІЙ

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися у похоронному заведенні Gaffney-Dolan та на місцевому цвинтарі River Bend Cemetery, Westerly, R.I.

Пожертви на світлу пам'ять Покійної на ФОНД ДІТЯМ ЧОРНОБИЛЯ зложили:

д-р Г. Мирослав Бурбело $200.00
Віра й Микола Коцюбук 50.00
Віра Лавришин 50.00
Лариса Феліцяно 50.00

Ділимося сумною вісткою з Ріднею, Приятелями та Товаришами по Зброї, що дня 16-го лютого 1990 р. відійшов у Вічність на 69-му році життя, уроджений в Перемишлі наш Найдорожчий БРАТ

бл. п.

Іван Сміґуровський-Снігур

учасник 1-ої Української Дивізії УНА від першого до останнього дня її існування.

Горем прибиті:
брат — ВОЛОДИМИР з родиною
сестра — НАТАЛКА КУЖІЛЬ з родиною в Австралії
і дальша Родина в Україні

Прахи поховано в Українському Національному Пам'ятнику-Мавзолеї у Вашінґтоні, Д. К.

На Вісті Комбатанта зложили:

$100 — Сміґуровський Володимир; по $20 — Руденський Ігор, Кичун Богдан, Юрків Іван; по $10 — Трач Михайло, Лаврів Михайло, Маґоцький Іван, Бачинський Іван, Швед Володимир, Іванюк Орест, Ковалисько Марія, Червецький Микола, Дац Петро, Дудич Михайло.

На Український Гарвард: $25 — Лагошняк Василь і Орися Вирста; $20 — Пасічник Марія.

Щиро-сердечна подяка всім Жертводавцям.

Загальні збори кредитівки у Джерзі Сіті

У неділю, 25-го лютого ц. р., в Українському Народному Домі у Джерзі Сіті відбулися 36-ті звичайні річні загальні збори місцевої Федеральної кредитової кооперативи „Самопоміч" з участю коло 150 членів і гостей. Такі збори, статутово, відбуваються кожного року, коли управа здає перед членством звіт з пройденої праці, ділиться своїми успіхами і невдачами, вибирається провід на наступну каденцію та накреслюються напрямні на біжучий рік.

Сьогодні у вільному світі є 65 українських кредитових кооператив, спільне майно яких, як відомо з преси, доходить до півтора більйона долярів. На терені ЗСА існує 29 таких кредитівок із загальною сумою майна біля 800 мільйонів дол. Майно нашої кредитівки досягає 30 мільйонів і величиною вона вважається однією з середніх кредитівок у цьому загальному кооперативному русі.

Загальні збори відкрив і ними провадив голова Ради директорів Юрій Ференцевич. Він привітав о. Богдана Железівського з Трентону, який провів молитву, та представників сусідних українських кредитівок: д-ра Івана Сєранта і Ярослава Оберишина („Самопоміч" Ню Йорк); Володимира Баранецького і Ростислава Міляннича („Самопоміч", Нюарк); Миколу Турецького (православна кредитівка Ню Йорку), та Василя Дорошенка і Василя Краснобрижого (св. Андрія, Бавнд Брук), а також привітав присутнього на залі основника кредитівки Миколу Шеремету і найстаршого учасника зборів Григорія Буру, колишнього довголітнього керівника кредитівки Мар'яна Ковіту; суддю Гадсонського повіту Роберта Челяка з дружиною Галиною; кінематографа Ярослава Кулинича; прибулих автобусом членів філії з Трентону та всіх членів.

Запропонований предсідником порядок нарад був прийнятий без змін. Після вшанування однохвилинною мовчанкою 12-ох членів, що відійшли у вічність, секретар Ілля Шевчук відчитав протокол з попередніх загальних зборів, який прийнято одноголосно.

Звітування започаткував президент Юрій Ференцевич. Реасумуючи і доповнюючи опублікований свій звіт, з яким ознайомилися члени, він пригадав історію кредитівки у нашій громаді, звернув увагу на фінансову кризу, яку нині проходять деякі американські банки, ствердив, що наша філія у Трентоні постійно зростає, повідомив, що кредитівка є у процесі купівлі іншого будинку та підкреслив, що наша кредитівка у 1989 році пожертвувала 10,000 дол. на потреби СКВУ і 27,000 дол. на різні українські громадські, культурні, наукові, церковні, студентські і виховні цілі, а це є найкращим доказом, чому українські гроші повинні бути в українських кредитівках.

Звіт про фінансовий стан кредитівки подав її скарбник і управитель Степан Кравченюк. Він перейшов поодинокі позиції фінансових зіставлень і відмітив, що минулий рік не був таким доходовим, як сподівалося, через різні фінансові і економічні проблеми країни. Та мимо того майно нашої кредитівки у 1989 р. дійшло до суми 29,281,394 дол. тобто збільшилося на 1,083,612 (3.8%) в порівнянні з минулим роком.

За Кредитовий комітет звітував голова Дмитро Вох. У звітовому періоді було затверджено 164 позички на суму 3,535,606.34 дол., а 6 позичок були відкинені через брак відповідної запоруки.

За Контрольну комісію звітував голова Роман Омецінський. Він ствердив, що кредитівка дотримується правильника Федеральної Адміністрації Кредитових Кооператив та що діловодство кредитівки і її фінансовий стан є задовільні.

З привітами на зборах виступили: д-р Іван Сєрант, Микола Турецький, Володимир Баранецький, Василь Дорошенко і присутня на зборах гостя з України Катерина Козак.

Подяку кредитівці за допомогу склали Ярослав Кулинич, Дозя Дубей (Школа Українознавства) і Оленка Галькович (СУМ).

Відтак предсідник подав до відома членства, що статутом цього року кінчається каденція трьох членів дирекції — Дмитра Воха, Степана Кравченюка і Юрія Ференцевича, та одного члена Кредитового комітету Василя Геви. Номінаційна комісія в складі Павла Фуги (голова), Дозі Дубей та Івана Гресь запропонувала поновний вибір цих самих осіб, що присутні апробували оплесками.

Опісля Мар'ян Коць, нав'язуючи до розвитку сучасних подій в Україні, запропонував зборам ухвалити 50,000-ий резервовий допомоговий фонд на ту ціль. Його пропозицію підтримав Юрій Колодій, Степан Ладанай, а збори одноголосно схвалили цю пропозицію.

Перед закриттям зборів було ще висвітлено прозірки з актуальними коментарями на тему: „Україна очима туриста — колись і тепер". Вона включала грандіозну 200-тисячну маніфестацію в обороні прав УКЦеркви, яка відбулася у Львові 17-го вересня 1989 року і про яку широко повідомляла також західня преса і телебачення. Присутні подивляли відвагу і таку велику кількість львів'ян, що маршували під українською національною символікою та гаслами „Геть окупантів!" „Воля Україні!" тощо.

Збори закінчено молитвою, яку провів місцевий парох о. Роман Мірчук і добірною перекускою.

Іван Лучечко

„Щоб ми..."

(Закінчення зі стор. 2)

створило більш пригожий клімат для нормалізації відносин.

Якщо вільна Мадярщина не зазіхатиме на терени Карпатської України, то і з нею можуть в нас існувати нормальні взаємини.

З Білоруссю і підкавказькими народами в нас немає непорозумінь чи спорів за території і спільна доля може допоможе забезпечити спільну співпрацю між вільними державами.

Якщо мова щодо наших взаємин з Румунією, то слід шукати поладнання відносин на базі устійнення кордонів, які б забезпечили, що українська Буковина і Басарабія будуть в складі України, а населення теперішньої Молдавської республіки має рішити чи вони хочуть бути самостійними чи в складі Румунії.

Національні меншини в Україні — це болюча проблема у висліді насильної політики русифікації чи злиття націй. Тим більше традиції УНР в цьому питанні мають примінення і в майбутньому. В Українській Народній Республіці всі меншини, які добровільно бажають залишитись громадянами України, матимуть належні їм права, як також і обов'язки, які пов'язані з громадянськими правами. Жодна національна, расова чи релігійна дискримінація не матиме місця в Українській Суверенній Державі.

З всіми іншими народами, членами Організації Об'єднаних Націй, ми будемо втримувати нормальні дипломатичні взаємини, виходячи із заложення, що членство в ООН і інших міжнародних установах — це право України, а не ласка Москви, яка добивалась статусу члена співосновника ООН як для України, так і Білорусі зовсім з інших причин.

У згоді з повищими тезами слід нам повести дію ДЦ УНР на міжнародному форумі, щоб доказати, що відділення України й інших країн із складу СССР є в інтересі країн Европи і цілого світу. На це є низка переконливих аргументів і ними нам слід послуговуватися.

Задивлені у вияви гідні державного народу наших братів і сестер в Україні — поведім нашу акцію в світі, щоб спільними зусиллями в Україні і поза її кордонами, — ми добились остаточної перемоги українського народу.

Хроніка...

(Закінчення зі стор. 1)

менників — передумова закриття українських шкіл", „УАПЦ — жертва комуністичного терору", „Україні — суверенітет у ДІ". Виступили Євген Пронюк, Олесь Шевченко, Олесь Сергієнко, Юрій Бадзьо та ін. Після мітингу священик УАПЦ Юрій Бойко освятив капсулу з землею, привезеною з Биківні, і її було закладено під фундамент палацу. В прийнятій резолюції вимагається створення контролі над КГБ, перейменування у Києві вулиць Калініна, Косіора, Постишева.

• 17-го лютого у Дніпродзержинському відбувся 10-тисячний мітинг, організований неформальними організаціями. Учасники мітингу тримали транспаранти з написами: „Годі здирати шкуру з народу України!", „ЦК КПУ — у відставку!", „Україні — суверенність на основі нового союзного договору!" Учасники мітингу вимагали повної відставки ЦК КПУ, Ради міністрів, голови ПВР УССР Валентини Шевченко, оскільки на них лежить вина за злочинне приховання від народу правди про наслідки аварії в Чорнобилі. Учасники мітингу також вимагали відставки обласних і районних партбюрократів, закликали до демократичних виборів і до прискорення перебудови. Подібний мітинг відбувся також в місті Новомосковському Дніпропетровської области. (Повідомив Петро Розумний, УГС).

• 18-го лютого в Полтаві НРУП та клюб „Виборець" організували мітинг, у якому взяли участь до 12,000 осіб. На мітингу виступили: голова полтавського НРУП Богдан Келин, активісти НРУП Зоя Коваленко, Микола Кульчицький, член УГС Педченко й також багато людей з районів, які розповідали про численні зловживання місцевих партбюрократів. Учасники мітингу вимагали, зокрема, усунути від влади першого секретаря обкому партії М'якоти, першого секретаря міськвиконкому Киви, голови облвиконкому Голея та інших. Люди тримали блакитно-жовті прапори і гасла з закликами до демократизації та перебудови. Після мітингу всі вирушили до пам'ятника Т. Шевченка, щоб покласти квіти і, йдучи, скандували: „Україні — волю!", „Ганьба партократам!" Також пройшли мітинги з вимогами демократизації в Кременчуці, Лубнах, Опішні, Гадячі.

• 18-го лютого в Києві НРУП та антишовіністичний комітет „Дія" організували мітинг на площі Жовтневої революції. Зібралося близько 10,000 людей, які протестували проти спроб партократії розпалити міжнаціональну ворожнечу в Україні. Над головами майоріли блакитно-жовті прапори поряд з білоруськими, єврейськими, польськими, литовськими. Виступали: Олесь Шевченко, Ігор Ткачук, Василь Дончик і багато представників іших національностей. По закінченні хотіли піти колоною до пам'ятника Т. Шевченка, але міліція не допустила.

• 18-го лютого в Луцьку на Замковій площі УГС організувала мітинг, в якому взяли участь понад 10,000 громадян. Виступили члени УГС Геннадій Коженвиков, Дмитро Себій, Олександер Юрченко, член НРУП Олександер Гудима та інші. Учасники мітингу вимагали відставки обкому партії разом з першим секретарем Павленком. Після мітингу тисячі людей пішли колоною через місто з блакитно-жовтими прапорами і транспарантами до будинку обкому партії і там до 12-ої години ночі тривало масове пікетування з вимогою усунення партократії від влади. Наступного дня пікетування продовжилося і так тривало до 22-го лютого.

• 18-го лютого в Горохові Волинської области з ініціятиви НРУП відбувся 10-тисячний мітинг, на якому виступили активісти УГС і НРУП: Геннадій Коженвиков, Олександер Гудима, Дмитро Себій, а також член виконавчого комітету УГС Вячеслав Чорновіл зі Львова та інші. Також відбулися багатолюдні мітинги в Іваничах та Ківерцях. Учасники мітингів скрізь вимагали резигнації партбюрократів і демократичних виборів.

• 18-го лютого в Донецьку на площі біля обкому партії з ініціятиви НРУП та клюбу „Виборець" відбулася демонстрація протесту з участю близько 5,000 осіб. Причина демонстрації — небажання обкому партії усунутись від влади. Міліція відтіснила демонстрантів з площі.

• 18-го лютого в Борисполі Київської области відбувся кількатисячний мітинг і Панахида по жертвах голоду 1932-33 років. Священики РПЦ о. Софроній та о. Володимир посвятили місце і хрест на символічній могилі померлих від голоду.

• 18-го лютого в Сумах незалежні організації провели багатотисячний мітинг, учасники якого вимагали відставки першого секретаря обкому партії разом з його найближчими помічниками. Багато промовців виступали проти викачування з України ресурсів на користь Москви.

Відбудеться...

(Закінчення зі стор. 1)

візьмуть участь гості з України, на тему „Спадщина Сталінізму в Україні". Ця сесія, яка почнеться в 4:30, проводитиметься українською мовою й буде відкрита для загальної публіки. Остання сесія відбудеться в авдиторії Наукового центру землі в Торонтонському університеті.

В СЕРЕДУ, 28-ГО ЛЮТОГО, о 6-ій год. вечора була зачинена, напевно, назавжди найстарша в Ню Йорку книжкова крамниця „У Мендози". Причиною цього є звичайна для метрополії підвищення орендної плати, яка вже сьогодні становить 3,000 дол. за місяць. Книжкова крамниця „У Мендози" була заснована в 1894 році Ісаком Мендозою та протягом 96 років вона знаходилась в Мангеттені. Сьогоднішній власник крамниці, 70-літній Волтер Карон, зайшов до неї вперше в 1940 році як покупець, а через 32 роки — в 1972 році — став власником крамниці. „Це є незвичайна крамниця, — сказав кореспондентові „Ню Йорк Пост" постійний покупець Роберт Келлі. „Ви могли бути в ній цілий день, стільки, скільки вам хотілося. Це було місце, де можна було прийти відпочити". В. Карон пригадує, що один з його постійних покупців колись сказав: „Ваша крамниця — остання оаза в цьому районі". Однак, і ця остання оаза гине. Власник Марон розпродав книжки за півціни, двері крамниці зачинились.